

Az elmúlt években kiadott erdőnevelési modellek a nevelővágások tervezését és megítélését a belenyúlás szempontjából egységesebbé teszik. Az azonban mindenképpen hiba, ha évente néhány ezer hektáron nem végzik el a növedékfokozó gyérítéseket.

Törzskiválasztó gyérítés

Az országos összesítőt nézve (4. táblázat) a törzskiválasztó gyérítések terv- és végrehajtási adatai nem mondanak lényegesen ellent egymásnak. A gyakorlat egységesen, több mint 10 éve 35 m³/ha körüli törzskiválasztó gyérítési erélyt alkalmaz. Az erdőtervek előírásai ennél valamivel kisebb, az erdőnevelési modelltablák pedig ennél magasabb ajánlásokat tartalmaznak.

Összefoglalás

Az erdőállomány-gazdálkodás jelenlegi szabályozási körülményei között vizsgálva az országos fakitermelési terveket és tényadatokat, problémákat csak a növedékfokozó gyérítések területén vethetünk fel. Ugyanakkor látnunk kell, hogy a fakitermelés szabályozásában és értékelésében az eddigi általános mennyiségi szemléletet meg kell erősíteni, fokozottan ki kell egészíteni minőségre utaló jellemzőkkel is. Ezt az igényt nemcsak a 80-as években sokat hangoztatott jelszavak erdészeti adaptálása mondhatja ki, hanem fakitermelésünk helyzete kényszerít bennünket, hogy amikor a fakitermelési tényadatokat ennyire megközelítették a lehetőséget, jobban figyelhessünk a minőségre is.

AZ ÉKÁSÓTÓL A HELIKOPTER FELÉ

„Szakmánk alapja az erdőművelés!” — hívta fel nemrég jelmondat figyelmünket a helyes sorrendiségre. Annak ellenére, hogy az erdősítési kötelezettség — és még sorolhatnánk, mi minden — a véghasználatot követően fogja karon az erdőművelőket. Az a véghasználat, amelynek láttán gondolkodóba ejtett a szűk emberöltőbe zsúfolt sok változás, s ami annyiban érdemel csak említést, hogy alapítóineink elhelyezését — épp huszonöt éve — társaimmal karöltve segítettem. Hangos elmélkedésre a kidöntött törzsek tompa puffanása bátorít.

A nyáras ültetésének kezdete egybeesett egy jelentős korszakot — a politikai gazdaságtan nyelvén a szocialista gazdaság alapjának létrehozását — követő évekkel. A termelés újszerű alakulása nagyban, a megfigyelésre szánt populétum megteremtése kicsiben, a nagy lehetőségek, új ismeretek szerzésének feltételeit testesítette meg. És mi csoda ismereteket gyűjthettem? A technikai haladás álmomban sem képzel

távlatokat járt be rövid idő alatt, nemcsak erősen nagyító szemüvegen át vizsgálva! Még ha itt-ott kissé torz is a látvány!

A technika hordozói akkor szűkebb szakmai környezetben: Béla, a munkacapat vezetője, Mari néni, Sanyi bácsi, Teri, Rózsi, Juli és Mari mint munkatársak, akik vállán néha összekoccant az épp munkára szánt technika — kapa, ásó, meg ékásó. Gyalog haladtak és járták be a korábban el sem képzelte távlatokat a lakásuk és az erdei munkahely között és vissza.

Valamivel később terepjáró gépkocsiban zötyögve került az erdőre ember és technika: az ültetők a lábuk közé szorított kapával és ékásával, a fakitermelők motoros műrésszel, fejszéssel, benzines és olajos kannákkal az ülés alatt; s amíg egy ültető pár naponta alig több mint tízedhektárt ültetett be csemetével, hogy a most megeredőkből, meg a jövőre pótoltakból nyolcvan év múlva újra vágható erdőt érleljen a természet-

ti erő, a két fakitermelő ez alatt kétszer akkora területen döntötte le az idős faállományt, hogy az ültetőknek másnap kétszer annyit kelljen dolgozni, ha el nem megy a kedvük az egésztől.

Az idősebbje már nem kedvetlenedik! Ékásójuk hallatlan ügyességgel hasít helyet a magoncoknak, arcukon rejtélyes, a teremtés örömet, a jövő átélését kifejező mosoly. Ösztönösen érzik az axióma lényegét, amelyet *Kirchhoff* tollából vett át *Marx*: „A hosszú termelési idő (amely csak viszonylag kicsiny munkaidőt foglal magában), s ennél fogva a megterületési periódusok hosszú volta az erdőművelést kedvezőtlené teszi a magán és ezért a tőkés üzem számára... Egyáltalában, a kultúra és az ipar fejlődése kezdettől fogva oly tevékenynek mutatkozott az erdőségek pusztításában, hogy ezzel szemben mindaz, amit megfordítva, az erdők fenntartása és létesítése érdekében tett, teljesen elenyésző.” A magángazdaság kénye-kedve már régen nem okoz kárt, ezt tudják, hiszen folyamatosan nő az ország erdőterülete. De, hogy milyen erőfeszítéssel, azt érzik!

A fiatalabbja, ha odakerül, hamar beleun a teremtésbe, pillanatok alatt elmegy a kedve az egésztől. Aligha olvashatunk olyan hirdetést is, hogy „Csemeteültetést vállalok!”. Tömegesen semmiképp!

Fakivágást? Fakitermelést? — Gyakran találkozhatunk a hirdetéssel! — Mert hát a használati érték vonzalma, mellette a technikai haladással, amely a fűrészelés gépesítésével nem állt meg, objektíve is a fahasználat felé csábít. Egyre inkább gépek vágják, darabolják, vonszolják, emelik, valamint rázák a fát és a gépkezelőt, aki délutánra már kába, amikor belekezd a gmkba. Az *MRP*, a *Druzsba*, a *STIHL Cont-*

ra, a *STIHL AV* és a *Makeri*; a „gyí, *Ráró*”, a *ZELOP*, kerékpár, a *forwarder*, a *KSK* és a *Morbark*; a *Csepel*, a *Tatra*, a *ZIL* és a *Kamaz*; a *gatter*, a körfűrész, a gyalu és a szárítószorozatok vágnak, aprítanak, visznek és húznak a csúcson!

Ezzel szemben a hegyvidék legjellemzőbb ültetőeszköze: az ültetővas (ékásó, ültetőlándzs)! Az erdősítés használati értéke: az egységár, tehát az érték, a ráfordítások; különösebb járadék híján nem ösztönöz a technikai felszereltség növelésére. Marad tehát az ékásó, meg akik dolgoznak vele. Közel egyidősek.

Úgy érzem, tovább kellene próbálkozni az ültetővas gépesítésével! Olyan, viszonylag egyszerű, szapora, látványos, vonzóan fizető technikát kitalálni, amelyik minden vonalon elébemeleg a kitermelés örömeinek, továbbá nem kiállítási tárgy csupán. Két haszna is lenne. Először: arra ösztönözné a kitermelőket, hogy utolérjék az ültetés műszaki színvonalát, ezzel aztán nagy fába vágnák a fejszét, a *gatterosok* örömeire! Másodszor: nem lógná ki a sorból — mint ahogy kilóg — az a helikopter, amelyik évente végigszórja különféle szerrekkel a csemetével beültetett szavánákat, beszórja az idejében nem értesített és a magas fűvel begyepesített területen ültetőket, akik ültethetnének inkább a helikopteren, hogy melegük legyen. Mert a szavanna igazából meleg vidékek vegetációja.

Az ültetőgép ez alatt beültethetné csemetékkel a parlagot, esetleg közreműködne bizonyos hátralekoks felszámolásában.

Lépünk tehát! Az ékásótól a helikopter felé.

Apatóczy István

Mit tehet az erdész az erdőért? — teszi fel a kérdést *Edwin Plattner* az *Österreichische Forstzeitung* 1988. évi, 4. számában megjelent cikkében, amelyet *Johannes Ferenczy*vel együtt írt.

A kérdés felvetésére az erdők hete nyújtott alkalmat, amelynek keretében a két szerző erről a témáról hosszas tanácskozást folytatott. Még egy 1930-ban született megállapítással kezdik a feltett kérdésre adott választ, amely szerint: „Az erdész alkalmazott vagy hivatalnok, akinek az a feladata, hogy az erdőt ápolja. Ez az ápolás abból áll, hogy megneveli és kiülteti a csemetéket, elvégzi a gyérítést. Sok esetben az erdésznek kell elintéznie a faértékesítést, a munkások alkalmazását és fizetését. Munkájához tartoznak továbbá a vadvédelemmel, az erdővédelemmel, az utak karbantartásával, valamint az erdei patakok és tavak partjának rendben tartásával kapcsolatos feladatok.”

Az erdész tehát az erdőért dolgozik. Érvényes-e napjainkban is ez a hivatásbéli megfogalmazás? Általában igen, azonban a megnövekedett feladatok miatt nemcsak közvetlenül az erdőben dolgozik, de mindig az erdőért tevékenykedik. A fel-

adatok növekednek, a személyi állomány csökken. Ezt igazolja, hogy 1976. és 1986. között az erdészek száma Ausztriában 2065 főről 1824 főre apadt. Természetes, hogy a tulajdonviszonyok függvényében a legtöbb erdész magánerdőkben, a szövetségi erdőkben, valamint a tartományi és községi erdőkben és hivatalokban dolgozik. A különböző feladatok és az osztrák erdők nagy jelentősége, valamint az erdők egészségi állapotának a növekvő problémája megsokszorozta a tennivalókat, miközben az erdészek létszámcsökkenése elérte a 12%-ot. A legutóbbi erdőtvény Ausztriában 1975-ben jelent meg, amelynek értelmében a társadalmi érdekek biztosítása miatt az erdők fenntartásának érdekében 500 ha-onként egy erdészt kötelesek alkalmazni. Ausztriában az erdőszűltség 46%, az erdők területe 3,86 millió ha. Nincs biztosítva az erdők ellátása, mert számos erdész nem az erdészkerületi szolgálatban működik. A közölt számítások szerint átlagosan 6500 ha területet kell egy erdészszakembernek ellátnia.

Indokolt a szakképzést napjaink szükségletéhez igazítani. A képzés az erdésziskolában kezdődik, amely érettségivel fejeződik be. Ezeknek az iskoláknak az a képzési célja, hogy kellő színvonalon oktassa az erdészhivatás ellátásához szükséges ismereteket. Lassan hajtják végre az oktatási reformot, amelyről évek óta tanácskoznak. Az oktatást a harmadik és a negyedik év után három, illetve egy hónapos gyakorlattal egészítik ki. Az érettségi után legkevesebb tízéves gyakorlatot kell szerezni, mielőtt a jelöltek államvizsgát tehetnek. Ezt a tanulóknak kerekén a 60%-a választja. Csak az eredményes államvizsga után viselheti az erdész címet és vezethet 500 ha-nál nagyobb erdészkerületet.

Néhány erdészetnél megkísérelték szakosított erdészekkel a jobb eredmények elérését. Ma már el lehet mondani, hogy ez a rendszer nem volt eredményes. A szakosodás negatívan hatott az erdők állapotára. Éppen az erdei biotop szempontjából fontosabb, a tapasztalatok, a jó áttekintés és a természetes folyamatok gyűjtése. A szakosodás az erdőért való együttes felelősség elvesztéséhez vezet! Helyesebb az erdőért való felelősséget egy kézben tartani.

Az erdész feladata az erdő számára elviselhető állapotban tartani a vadlétszámot. A növekvő vadkárosítás és a túlszaporodott vadlétszám érthetően igazolja, milyen fontos követelmény ez az erdészszel szemben.

Éppen napjainkban igényli az erdő a legjobb szakmai erőket, mert ez az ökoszisztéma növekvő terheléseket kell, hogy elviseljen. Ezzel kapcsolatosan a tennivalókat nem lehet az íróasztal mellől és minimális létszámmal ellátni. Az erdészeknek az újszerű problémák miatt, a nyilvánosság előtt kell az erdőért kiállni.

Mindenekelőtt az erdők kedvező állapotáról kell gondoskodni, amely a faállomány létesítéssel, a fajajmegválasztással kezdődik, a természetes felújítás szorgalmazásával folytatódik, egybekapcsolva a kisparcellás gazdálkodással, az ésszerű erdei útépítéssel, a faállomány-kímélő gyérítésekkel és fakitermelési módszerekkel. A csapadék az utóbbi 20 évben csökkenő tendenciájú. Éppen ezért fontos, hogy az erdőfeltárással ne okozunk túl nagy drenázshatást. Mindezt a szakosított erdészekkel szemben csak a jó áttekintéssel rendelkező kerületvezető erdész tudja megvalósítani.

A sokféle feladat megkívánja az állandó továbbképzést, valamint a törvény által meghatározott erdészlétszám alkalmazását. A szakszemélyzet csökkentése bűn az erdő ellen és egyúttal megnehezíti a fiatal erdészek elhelyezkedését.

Az erdész a sokféle feladat és törvényes kötelezettség miatt nem kizárólagosan az erdőben látja el feladatát, azonban minden tevékenysége arra kell, hogy irányuljon, hogy mindig az erdőt kell szolgálnia.

Ref.: dr. Solymos Rezső

Microsoft a világ egyik legnagyobb és legismertebb szoftverháza. Központja az Amerikai Egyesült Államokban van, több leányvállalata található a fejlett technológiát alkalmazó országokban. Az OEE-t megkereste NSZK-beli leányvállalatának képviselője azzal, hogy szívesen tartanának az erdészek részére szoftverbemutatót. Budapesten, az elektronikai koordinációs bizottság szervezésében, a rendszerszervezési szakosztály rendezésében Sopronban került sor előadások keretében a bemutatóra. Dr. Herpay Imre elnök megnyitója után dr. Zumpf András (ERFATERV) a „Multiplan” (Microsoft) elektronikus tervezési rendszert és Dámosy Zsolt (Microsoft, NSZK): WINDOWS integrált programcsomagot mutatott be.